

Mr. H. J. ten Bruggenabe schrijft ons:

De onlangs door den minister van landbouw, nijverheid en handel ingestelde subcommissie uit de staatscommissie voor de oeconomische politiek, die tot taak heeft, middelen te beramen tegen de huidige depressie in het zakenleven, schijnt door werkgevers en combinaties van werkgevers gebombardeerd te worden met adressen, die op beschermende rechten en andere maatregelen tot het tegengaan van buitenlandse concurrentie, speciaal van de zijde der landen met sterk gedepreede valuta, aandringen.

Op 19 Dec. l.l. werd door het comité van actie tot verweer tegen de valutaconcurrentie telegrafisch bij den ministerraad aangedrongen op het nemen van tijdelijke maatregelen tegen de door de abnormaal lage buitenlandse valuta mogelijk gemaakte buitenlandse concurrentie, waardoor de door het comité „vertegenwoordigde" industrieën (een twintigtal met name genoemde) met don ondergang heeten te worden bedreigd.

Woordvoerders der Tilburgsche wolvenstoffenfabrikanen vroegen om valutabescherming en wezen erop, dat de Twentsche katoenindustrie veel meer dan het Tilburgsche wolbedrijf voor export werkt en minder op de binnenlandsche markt is aangewezen, dit ter verklaring van het feit, dat de Twentsche Vereenigingen van Textielfabrikanten zich bij haar adres van Januari 1921 eenstemmig tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal richtten met het verzoek, hare goedkeuring te onthouden aan elke haar voorgeselde wettelijke regeling, welke strekking zoude zijn den invoer te belotten of te belemmeren van goederen uit landen, waarin door depreciatie der valuta die goederen tot lager prijzen dan hier te lande worden voortgebracht of om eenige andere reden hier te lande tot lagere prijzen dan de Nederlandsche worden aangeboden.

Het bestuur der Vereeniging van Metaalindustrieelen zegt, geene verhooging van invoerrechten te wenschen, doch verwacht heil van en dringt aan op voorkeur voor de Nederlandsche nijverheid bij opdrachten van regeringswege en credieten aan afnemers, zoowel exportcredieten als binnenlandsche, speciaal voor tramwegmaatschappijen.

Het Kerstcongres der S. D. A. P. stelde daarmede in en niet alleen het Volk, maar ook het Algemeen Handelsblad betoonden zich verre van afkeerig van ingrijpen van hooger hand tot stann der Nederlandsche industrie in haren struggle for life tegen de buitenlandse.

In November 1920 drong de heer de Wijkerslooth de Weerdesteyn in de Tweede Kamer aan op maatregelen tot het tegengaan der buitenlandse concurrentie. Was hij destijds de eenige, die zich in de Kamer daarvoor uitsprak, thans is het anders en hebben reeds meerdere Katholieke Kamerleden uittalingen van gelijke strekking ten beste gegeven.

De voorstanders van protectie, welke ook de door hen aanbevolen middelen om de tegenwoordige moeilijkheden te boven te komen, mogen zijn, zijn momenteel zoowel voor het voetlicht als achter de schermen in volle actie. Indien ooit, dan is het nu de tijd voor den Nederlandsche vrijhandelaar om voor zijne beginselen op de bres te staan.

Minister de Geer, voor wien als minister van financiën de door protectionistische maatregelen voor de schatkist onstaande inkomsten, oppervlakkig beschouwd, meer dan voor eenigen anderen bewindman aanlokkelijk zouden moeten zijn, liet een waarschuwend woord tegen zoodanige maatregelen hooren. Zijne waarschuwing, met blijkbare instemming aangehaald door prof. Bruins in het nummer der Economisch-Statistische Berichten d.d. 28 Dec. 1921, luidde als volgt: „De dijk, die ons oconomisch van Duitschland scheidt, moet geslecht worden. Maar loopen wij geen gevaar, door valutarechten dien dijk nog te stovigen? Duitschland kan niet van ons kopen, maar zal het ooit kunnen, wanneer wij onze hooge prijzen en loonen door geforceerde maatregelen vastankeren? Men bedenke, dat ons klein land niet zelf-supporting, niet in zichzelf genoegzaam is, maar dat een groot deel van zijn landbouw en industrie op export is aangewezen".

In het nummer van het zooveen aangehaalde tijdschrift van 14 December l.l. bespreekt de oud-minister van financiën mr. van Gijn onder het opschrift: „Gestellingen van den Staat in het Buitenland" het boven vermelde desideratum der Vereeniging van Metaalindustrieelen. Hij acht dit uit den boeze, omdat hij de gemeenschap verplicht acht, hare benoedigheden aan te schaffen waar die het goedkoopst te krijgen zijn, daar anders de door alle ingezetenen des Rijks opgebrachte belastingpenningen ten koste van het algemeen belang ten goede komen aan bepaalde groepen van producenten, die voor hun diensten meer eischen dan deze voor hun medeburgers waard zijn en beschouwt het verlangen der betrokken werkgevers als een eisch, dat nu zij verlegen ziten met sterk opgetreven loonen, sterk ingekrompen arbeidstijd en sterk in welvaart achteruitgaande klanten, althans de staat nog van hunne veel te dure producten zal blijven afnemen en zich in het binnenland zal blijven voorzien, van wat hij veel goedkoper in het buitenland zou kunnen kopen. Hij wijst erop, dat maatregelen als de door hem besprokene het gevaar medebrengen van samenspanning der werkgevers in eenen bepaalden tak van industrie, teneinde, ten nadeel der binnenlandsche verbruikers, de prijzen hoog te houden, waardoor zelfs achterlijke bedrijven met winst kunnen blijven werken en de goed geoutilleerde in zeer gunstige conditie komen en stelt in het licht, dat de betrokken producenten veelal in staat zullen zijn op de voor hunne producenten benoedigde grondstoffen en halfabrikanen, die zij goedkoop uit het buitenland betrekken, nog een extra zoet winstje te behalen.

In hoeverre dit in elk bijzonder geval zal gelden, waag ik niet te beoordeelen. Dat er gevaar en zelfs groot gevaar voor bestaat, is echter m. i. aan geen twijfel onderhevig. Protectie werkt frustratie in de land en dat maatregelen als door de metaalindustrieelen bepleit met de beginselen van den vrijhandel principieel in strijd zijn, schijnt mij niet voor betwisting vatbaar.

Aan de welwillende houding, door de S. D. A. P. tegenover het standpunt der metaalindustrieelen aangenomen is mogelijk niet vreemd het feit, dat juist in de metaalindustrie een ernstig loonconflict bestaat, waarvan de oplossing in voor de arbeiders eenigen zins aannemelijker zin bevordert zouken kunnen worden door maatregelen als de verlangde, die meerdere levensvatbaarheid in het bedrijf zouden kunnen veroorzaken en aan de arbeiders mogelijk nog een tijding in verhouding tot den korten arbeidstijd hooge loonen zouden kunnen verzekeren. Volgens de leiders der S. D. A. P. zijn de hooge loonen niet door de conjunctuur veroorzaakt, doch door de arbeidersorganisaties „bevochten", en het psood is momenteel te behouden, wat men heeft. Aangenomen, dat die leiders begripen, dat handhaving van den bestaanden toestand economisch gelijk staat met een boven zijne krachten leven van ons gehele volk, en dus spaak zal moeten loopen, hunne kiezers kunnen dat niet begripen, omdat zij het daartoe vereischte economisch inzicht missen. Niettemin moeten zij tevreden gehouden worden, want een wijken voor de gevolgen der nimmer uit te schakelen economische wetten breekt in de taal der meetings van bewuste arbeiders het binnenhalen van of wijken voor de zegeningen van het kapitalisme en zou ten gevolge hebben, dat vele arbeiders zich gingen afvragen, waartoe het lidmaatschap eener organisatie dient, indien in tijden van malaise het loon niet op peil gehouden kan worden.

Het waro te wenschen, dat algemeen en onafhankelijk van elke politieke overtuiging werd erkend, dat de oconomische toestand ernstig is en ons laud lijdt aan de gevolgen van den wereldoorlog en daarbij nog gehandicapt wordt door de in verhouding tot den arbeidsduur hooge loonen, toegekend in tijden van eene oconomische broekasaknosphaer, waardoor de vruchten, die de industrie afwierp, dikwijls teveel van de krachten van den boom gevergd hebben alsmede door onze ontijdig gewijzigde en veel te starre arbeidswetgeving. Struisvogelpolitiek kan momenteel niemand baten en is erger dan boerenbedrog.

Laten speciaal de leiders der arbeiders, wanneer het gaat om maatregelen van protectionistischen

aard en strekking bedenken, dat — (de heer F. J. Shaw, secretaris der Cobden-Club herinnerde daaraan in zijn aan het in September i.l. te Amsterdam gehouden Vrijhandelscongres uitgebracht praedivies) — de Cobden-Club in 1920 de protectionisten der geheele wereld tartte om, evenals de vrijhandelaren, te vergeten, dat, gelijk de heer Shaw het uitdrukte, „protection is the negation of internationalism”, dat protectie in het eigen land armoede en in verbouwing tot het buitenland moeilijkheden en erger veroorzaakt, dat de arbeiders in Lancashire onder de werking der Cornlaws in tijden van slechte oogsten hun loon noodig hadden om in de allereerste levensnoodzaak, — die aan brood, — te voorzien, en dan gedwongen waren barvoets rond te loopen in kleeren, die feitelijk lompen waren, alleen omdat er, na aftrek van wat voor brood noodig was, voor de aanschaffing van kleeren en schoeisel geen geld meer overschoot.

Eerst na intrekking van de Cornlaws in Engeland, door de toepassing van de beginselen van den vrijhandel, een bloeiend industrieland geworden en alleen door die beginselen hoog te houden, zal het dat in de toekomst kunnen blijven.

Oeconomische en Financiële Mededeelingen.

NRC, 9 Jan 1922
Avondblad B

De drang naar protectie.

II.

Mr. H. J. ten Bruggencate schrijft ons:

Velen van de voorstanders van bescherming van de binnenlandsche nijverheid stellen voorop, dat zij in beginsel vrijhandelaren zijn en willen blijven, en momenteel enkel tijdelijke hulpmaatregelen wenschen. Maar maatregelen van protectionistischen aard kunnen, dat is hun vloek, in hunne consequentie nooit halve maatregelen blijven en leiden van het eeno kwaad onvermijdelijk tot het andere. En wat het tijdelijke van hunnen aard betreft wil ik verwijzen naar wat het in het eerste gedeelte van dit artikel bedoelde adres der Twentsche textielindustrie van Januari 1921 reeds in het licht stelde, n.l. dat op het stuk van bescherming niets zoolang duurt als het tijdelijke en dat het weer afschaffen van „tijdelijke” maatregelen, afgezien van de fiscale bezwaren, op fellen tegenstand van de beschermde industrieën, wier bedrijven eenmaal op een stelsel van protectie zijn ingericht, zal stuiten, alsmede naar wat het adres aanvoerde omtrent de moeilijkheid, zoo niet de onmogelijkheid om na de invoering van tijdelijke bescherming uit te maken, of en wanneer het oogeblik voor de beëindiging ervan zal zijn aangebroken. In den stand der buitenlandsche valuta op een gegeven moment is daarvoor geen betrouwbaar criterium te vinden.

Naar aanleiding van het namens de Tilburgsche wollenstoffenindustrie aangevoerde, dat deze meer dan de Twentsche katoenindustrie voor de binnenlandsche markt werkt, zij opgemerkt, dat prof. Bruins t.a.p. reeds aanstipte, dat, volgens de namens de Tilburgsche industrie gedaan mededeelingen, deze reeds vóór den oorlog voor 50 pct. voor export werkte. In verband daarmee vraagt prof. Bruins, of het voor Tilburg wel goed is, zijne industrie door valutabescherming nog meer op de uit den aard der zaak beperkte binnenlandsche markt aan te wijzen alsmede of datgene, wat Tilburg in het gedrang brengt, niet in de eerste plaats concurrentie van elders dan uit Duitschland is.

Ik meen in dit verband niet onopgemerkt te mogen laten, dat blijkens het verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Enschedé over 1920 in de weverijen aldaar gedurende dat jaar voor circa 47½ miljoen gulden voor de binnenlandsche markt en voor circa 42½ miljoen gulden voor export vervaardigd is, terwijl volgens de desbetreffende verslagen over 1919, 1918 en 1917 de productie der weverijen voor het binnenland resp. ruim 37 miljoen, circa 43½ miljoen en circa 33½ miljoen gulden beliep. Het gaat dus allerminst a. v. de Twentsche katoenindustrie, waarvan Enschedé verreweg het belangrijkste centrum is, van hoe groote importantie haar export ook moge zijn, in vergelijking met Tilburg als eeno exportindustrie bij uitnemendheid voor te stellen, evenmin als zonder meer te beweren: „de Twentsche textielabrikanten werken voor uitvoer”, zooals het Algemeen Handelsblad in zijn avondblad van 4 dezer doet, het aldus voorstellende, alsof hun werken voor de binnenlandsche markt eigenlijk niet van importantie ware, daarbij vergetende, dat de export der Twentsche industrie alleen door de handhaving der vrijhandelsbeginselen kan blijven toenemen.

Niettegenstaande zij ook in belangrijke mate voor de binnenlandsche markt produceert, toonde de Twentsche textielindustrie, door jarenlange ervaring geleerd, zich onder alle omstandigheden, ook in slechte tijden als de tweede helft van 1920 en de eerste van 1921, eeno principieele voorstandster van wat zij in haar adres noemde „de vrije nijverheid en de vrije arbeidsmarkt”.

De Nederlandsche nijverheid maakt moeilijke tijden door, maar wie in maatregelen als thans worden aangeprezen, zijn heil zoekt, komt van Charybdis bij Scylla terecht. De verbetering moet van twee kanten komen, uit het binnen- en uit het buitenland. In het binnenland behoort, vergeleken met het concurrerende buitenland, meer evenwicht te komen tusschen loon en arbeidsprestatie en behoort in elk geval het bedrijfsleven minder dan thans het geval is, van overheidswegen gereguleerd, geringelood en met steeds nieuwe financiële lasten bezwaard te worden. De verbetering, die uit het buitenland verwacht mag worden, berust op de overweging, dat de landen met gedeprecieerde valuta op den duur — misschien reeds thans — onmogelijk met hunne productie de wereldbehoefte kunnen bevredigen.

Hunne industriële potentie heeft grenzen en verkoopen is gemakkelijk, maar leveren oischt vervaardiging van het verkochte. Men verwarre den tijdelijken nationalen uitverkoop, waarvan wij bij onze Oostelijke buren getuigen geweest zijn, niet met gezonden economischen bloei en vergeete niet dat wat in Duitschland gebeurde, ten deele politieke oorzaken had, zooals de noodzakelijke bijeenbrenging der aan de gewezen vijanden verschuldigde schadevergoeding.

Ook daaraan zal, ten spijt van alle Poincaré's, een einde komen. In vroegere eeuwen moge een overwinnend volk den verslagen vijand in langdurige politieke en economische slavernij hebben kunnen houden, in onzen tijd van economische afhankelijkheid der natien van elkander, van ontwikkeling der verkeersmiddelen tot ongekenden bloei en van reeds ver, hoewel nog lang niet ver genoeg, doorgevoerde internationale arbeidsverdeling in het wereldproductieproces, is wat te Versailles geschiedde voor de overwinnaars economische en dus op den duur ook politieke zelfmoord.

Ook al had Marius bij Aquas Sextiae en op de Kantische velden behalve de Teutonen en Kimbr'n alle stammen van Germania tot den laatsten man kunnen uitroeien, het Romeinsche rijk zoude er economisch niet slechter en staatkundig sterker door geworden zijn. Het barnsteen, dat van de Oostzee werd aangevoerd en de Westfaalsche hammen, die reeds toen naar Rome kwamen, konden door de volkeren van dat rijk evengood gemist worden als de roode en blonde vlechten der Germaansche vrouwen op de toilettafels der Romeinsche dames, terwijl de streken van herkomst dier artikelen als afzetgebied allesbehalve onmisbaar waren. De Babyloniërs zouden desnoods alle Joden in ballingschap hebben kunnen wegvoeren en de Egyptenaren zouden zich tegenover Syrië, de Assyriërs later tegenover Egypte desgewenscht hebben kunnen gedragen als machthebbers, die het overwonnen volk van de aarde konden doen verdwijnen, zonder hun eigen volksbestaan economisch in gevaar te brengen. Dergelijke mogelijkheden zijn thans, afgezien van alle andere beltselen, door de economische interdependentie der in ziental zooveel grootere volken uitgesloten. Zelfs in het Duitschland van den tijd na den dertigjarigen oorlog, dus lang vóór de tegenwoordige ontwikkeling van het internationale ruilverkeer, moest de kunstmatige onderlinge afsluiting der grenzen tusschen de verschillende staten en staatjes door invoerrechten, toll'en enz., tot economische onmacht en ondergang leiden.

Moge ieder, die momenteel eenigen invloed kan uitoefenen op de richting onzer handelspolitiek, bedenken, welk onherstelbaar nadeel voor ons geheele volk maatregelen van protectionistische aard en strekking, onverschillig in welken vorm, of onder welken naam genomen, moeten medebrengen tegenover de vermeende en tijdelijke voordeelen, die zij aan bepaalde groepen van ondernemers en de in hunne bedrijven werkzame arbeiders, ten koste van het algemeen, kunnen brengen. Moge ieder doordrongen zijn van het inzicht, dat door bescherming voor den binnenlandschen consument alles duurder en voor onze industrie de mogelijkheid om op de wereldmarkt te concurreren door het duurder worden van alle door haar uit het buitenland betrokken benodigdheden, geringer wordt.

En mogen onze ministers, die telegrammen ontvingen van „vertegenwoordigers“ van industrieën, die met den ondergang bedreigd heeten, weten te onderscheiden tusschen hen, die zich als vertegenwoordigers aandienen en werkelijke gemachtigden, die krachtens opdracht van bepaalde takken van industrie in hun geheel of althans voor het belangrijkste deel daarvan mogen spreken. Mogen, om met Norman Angell in diens praeadvies aan het derde internationale vrijhandelscongres te spreken, de millioenen, die in tijden van crisis op protectie helpen aandringen, inzien, dat zij daardoor blijk geven van nationalisme en imperialismen en het bijzonder belang ten koste van het algemeen helpen steunen en dat zij het buitenland ten onrechte gaan personifieeren tot iemand, die als de vijand beschouwd en behandeld moet worden, inplaats van als een verzameling van individuen, waarvan velen concurrenten, maar nog meerderen afnemers van landgenooten zijn.

Wat ligt niet binnen de grenzen van mijn beoog en

zoude mij te ver voeren om hier de, trouwens algemeen bekende, gronden die voor den vrijhandel pleiten en tegen bescherming, achtereenvolgens te vermelden en bespreken. Dat protectie de duurt in de hand werkt is bekend, evenals zoovold andere harer uitvloeiselen en ruimen kring bekend zijn. Indien de prijzen der binnenlandsche steenkolen hoog zijn, behoort men door protectie de prijzen der buitenlandsche niet te verhoogen. Wanneer textiel-, confectie- en andere industrieën, die voor de door haar benodigde machinerieën en andere benodigdheden in het buitenland het goedkoopst terecht kunnen, ja soms daarop aangewozen zijn, de gelegenheid hebben, van de lage buitenlandsche valuta te profiteren, benadeelt men die industrieën, door, terwille van de metaalindustrie, valutarechten of welke rechten ook te heffen van machinerieën enz. De buitenlandsche spinnerijen behoor weliswaar niet met uit Nederlandsche belastingpenningen betaalde marktontoeslagen in staat gesteld te worden, den binnenlandschen concurrentie aan te doen, maar indien het buitenland, zonder genoten marktontoeslagen, aan de Nederlandsche weverijen goedkoper garen leveren kan dan de binnenlandsche spinnerijen, behoort dat door bescherming niet te worden tegengegaan, want dat zou de weverijen in den concurrentiestrijd met het buitenland zwakker doen staan. In al de genoemde gevallen, ja door elken maatregel van beschermenden aard, benadeelt men terwille van eenen tak van bedrijf, dien men wil steunen, eenen anderen en goraakt men aldus in eenen vicieusen cirkel.

Het Algemeen Handelsblad, dat in een hoofdartikel van zijn avondblad van 4 dezor erkent, dat bescherming van den een benadeeling van den ander tengevolge heeft en dus protesten van dien ander moet uitlokken, en desniettemin „tijdelijke“ maatregelen van beschermenden aard met het oog op de tijdsomstandigheden niet afkeurt, handelt naar mijne meening als de tuinman, die terwille van tijdelijk kwijnende planten aan de nog gezonde hunne plaats in de zon gaat ontnemen.

Ik wil eindigen met de opmerking, dat het aandringen op beschermende maatregelen in den tegenwoordigen tijd, behalve op de gewone gronden, bovendien behoort te worden afgekeurd omdat binnenkort het bijeenkomen te wachten is van eeno internationale conferentie van financiële deskundigen, die zoal niet dadelijk aan den koers der vreemde valuta, toch mogelijk aan hare stabiliteit ten goede zal komen en voorts met de aanhaling van een citaat, door prof. François vermeld in zijn praeadvies aan het meergemelde vrijhandelscongres, luidende: „It is a great folly and a contradiction too, to improve the means of communication, to bind peoples faster with the aim to dispose of the products of the world for every part of the world... and to build at the same time on the imaginary frontiers a tariff wall in order to divide the peoples, a high barrier of import duties in order to try to prevent the importation of those very articles from foreign countries.“

Wij beleven allen moeilijke tijden, maar moeten ons hoeden voor een geneesmiddel, dat erger is dan de kwaal.

Caveant consules!

Oeconomische en Financiële Mededeelingen.

NRC, 10 Jan 1922
Avondblad.
Rebuttal

De drang naar protectie.

(Ingezonden.)

Onder bovenstaand opschrift zijn in de nummers van en 9 Januari i.d. van dit blad eenige artikelen verschenen van de hand van Mr. H. J. ten Bruggencate, die ons t een enkele opmerking aanleiding geven.

Het betoog van Mr. ten Bruggencate, gericht tegen den oep naar tijdelijke invoerbelemmerende maatregelen in verband met de abnormale valuta-concurrentie, wordt nstierd door een e n e e r aan het adres van het „Comité an Verweer tegen abnormale valuta-concurrentie”, dat en Ministerraad dd. 19 December i.d. een telegram zond, houdende verzoek tot het treffen van tijdelijke maatregn tegen de buitenslandsche „mededinging”, welke door e abnormale valuta tad van industrieën met den algeheec n ondergang bedreigt. Mr. ten Bruggencate verzucht nans: „mogen onze ministers, die telegrammen ontvan en van „vertegenwoordigers” van industrieën, die met n ondergang bedreigd heeten, weten te onderscheiden sschen hen, die zich als vertegenwoordigers aandienen e werkelijke gemachtigden, die krachten opdracht van e bepaalde takken van industrie in hun geheel of althans oor het belangrijkste deel daarvan mogen spreken.”

Deze verzuchting heeft iets benauwenders voor den een die haar slaakt, dan voor ons die haar aanhooren. ochtans kan het zijn nut hebben, en den heer ten Brug encate eenige oplichting geven, wanneer wij verkla n, dat het Comité van Verweer de werkelijk-gemach de is van heel wat meer takken van nijverheid en van rangrijker industricele belangen dan hij (de heer ten ruggencate) tot nog toe vertegenwoordigd heeft. Wij oeten daaraan echter onmiddellijk verbinden, dat wij t niet beleeft vinden den Ministerraad ervan te vor enken, niet van dit onderscheid op de hoogte te zijn.

Het zou onheusch zijn tegenover den heer ten Bruggen cate, alléen op dit deel van zijn betoog in te gaan, en het prerige te laten voor wat het is. Nochtans noopt de heer en Bruggencate ons daar eigenlijk toe. Hij schrijft im mers, dat het hem te ver (zou) voeren om hier de, trou wens algemeen bekende, gronden die voor den vrijhandel pleiten en tegen bescherming, achtereenvolgens te ver melden en te bespreken. Nu hebben wij steeds gemend en meenen nog — dat een discussie over een zaak, ook en discussie over de kwestie van tijdelijke beschermende maatregelen in de huidige economische omstandigheden n verhoudingen, alleen kan worden gevoerd, wanneer aat beweringen ook de daarvoor pleitende argumenten orden gegeven. Zakelijke discussie is daarom naar aan iding van de artikelen van den heer ten Bruggencate lgeeloten. Op één belangrijk punt willen wij nochtans ren de aandacht van der heer ten Bruggencate zelf ves igen.

Daar is n.l., waar hij in zijn artikelen een voorbeeld eeft hoe ga. de textiel-industrie door bescherming van

de metaalnijverheid naar zijn meening benadeeld zou kunnen worden, en waar hij dan concludeert dat elke beschermende maatregel den eenen tek van bedrijf bevoordeelt ten koste van den anderen, waardoor men in een vicieuze cirkel geraakt. Dat deze conclusie — sprakende over oiken beschermenden maatregel — allesbehalve gedekt wordt door het daaraan voorafgaande voorbeeld, weet ook de heer ten Bruggencate zelf wel. Maar temende hem uit den vicieuze cirkel te helpen (als hij tenminste daaruit wil komen), zouden wij hem in overweging willen geven het artikel van Prof. Bruins in de Economische Statistische Berichten van 28 December i.l. nog eens over te lezen. Hij zal dan daarin zien, dat — zelfs van onverdachte vrijhandelszijde — het hier van het allergrootste gewicht wordt geacht vast te stellen „om welke belangen”) het ten deze gaat”, dat men hier „noodzakelijkerwijs” in de betrokken takken van industrie „omvang en aard der betrokken belangen”) (zal) hebben te bepalen.” Hij zal daaruit voelen, dat men hier moet onderscheiden en niet alle belangen als gelijkwaardig naast elkander mag leggen.

Wanneer ook de heer ten Bruggencate zou willen overgaan om in zijn betoogen te onderscheiden tusschen de verschillende werkelijke belangen van al degenen, die zich met verzuchtingen en telegrammen tot den Raad van Ministers wouden, dan zoude dit aan de zaak, waar het om gaat, zeker niet anders dan ten goede kunnen komen.

Voor het Bureau van het Comité van Verweer tegen abnormale valuta-concurrentie,
Mr. C. P. M. ROMME.

*) Spatieëring van ons.